

Städning i bassängverksamhet

Slutrapport projekt 2021-2023

Inledning

Städning är viktigt inom Region Västmanland då den skapar en god inomhusmiljö för patienter, besökare och medarbetare. Genom att städa lokalerna effektivt och regelbundet säkerställs trivsel och säkerhet samt att hygien, material och utrustning håller en god standard.

Inom hälso- och sjukvård ställs höga krav på städning och god hygienisk standard är grundläggande för att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning. Städning är ett gemensamt ansvar mellan vårdpersonal, städ- och servicemedarbetare och bygger på en tydlig kommunikation och samarbete. Städningen ska utföras på samma sätt oavsett vilken medarbetarkategori som utför den.

I Region Västmanland finns idag fem bassängverksamheter varav två finns i Västerås, en i Fagersta, en i Köping och en i Sala. Inom bassängverksamheten upplevdes städningen otillräcklig och därför påbörjades projektet "Städning i bassängverksamhet". Denna slutrapport är ett resultat av projektets arbete.

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund	4
Projekt – Städning i bassängverksamhet	5
Hygien	6
Utbildning ger kompetens	7
Exempel på rengöringsplan	8
Städning, rengöringsmedel och lokaler	9
Avslutande ord	11

Bakgrund

Städningen i Regionens bassängverksamheter upplevdes otillräcklig av bassängverksamhetens personal och detta rapporterades i Regionens avvikelshanteringssystem.

Hur utfördes städning?

En del av städningen ansågs av utföraren vara specialstädning och ingick därför inte i ordinarie städrutiner enligt Regionens Städhandbok. Det fanns ingen beskrivning för specialstädning inom aktuellt område och därför användes gamla rutiner och metoder. Det var stora skillnader på hur städningen utfördes i de olika bassängverksamheterna inom länet och även lokalmässigt var det olika förutsättningar för en ren miljö. Gamla slitna lokaler ställer högre krav på rätt val av metod och medel för städning vilket även påverkar arbetsmiljön för personalen.

Folkhälsomyndigheten är tillsynsvägledande myndighet i frågor som gäller hälsoskydd enligt miljöbalken och har sedan tidigare gett ut allmänna råd om bassängbad.

En ny vägledning om bassängbad publicerades 2021-02-05 och ersatte handboken Bassängbad – hälsorisker, regler och skötsel som gavs ut av Socialstyrelsen år 2006.

Efter att ha tagit del av vägledningen behövde Region Västmanlands verksamhetsutövare identifieras och därefter påbörjades ett förändringsarbete gällande städning i bassängverksamhet. I detta arbete involverades bland andra bassängverksamheten, Samlad service, Vårdhygien, Centrum för hållbarhet, Regionfastigheter och Regionenservice Drift.

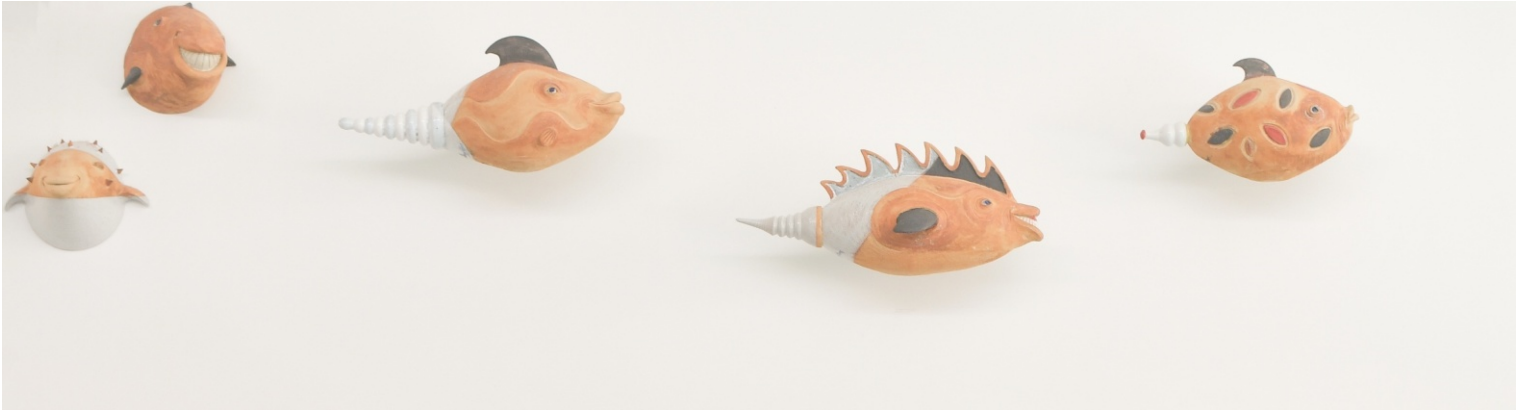
Verksamhetsutövaren

För att komma vidare i projektet och involvera rätt personer i arbetet behövde det fastställas vem som var verksamhetsutövaren eftersom lagstiftning definierar vad den har för ansvar.

Den som bedriver en verksamhet eller utför åtgärder – verksamhetsutövaren – är ansvarig för egenkontrollen. Enligt miljöbalken kan en verksamhetsutövare vara en juridisk person (till exempel ett företag, en organisation) eller en fysisk person som ansvarar för en verksamhet eller del av en sådan.

Miljöbalken 2 kap. 2 §

- Verksamhetsutövaren ska ha relevant kunskap om bland annat vattenrening, ventilation, hygien och städning.
- Verksamhetsutövaren ska även se till att den som deltar i skötseln av ett bassängbad har relevant kunskap för sina arbetsuppgifter.

Projekt – Städning i bassängverksamhet

Aktiviteter när projektet startade och vilka mål som skulle uppfyllas.

Uppstart

I samband med projektets uppstartsmöte togs kontakt med områdeschef Akutsjukvård och det etablerades även kontakt med produktansvarig på Enviro Process som medverkade i projektet med sin expertis inom området.

Efter regelbundna möten och besök i verksamheten utkristalliserades mål:

- Säkerställa rätt städning i bassängverksamhet utifrån Folkhälsomyndighetens allmänna råd om bassängbad HSLF-FS 2021-11 samt Vägledning om bassängbad 2021-02-05
- Säkerställa rätt städning i bassängverksamhet utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv
- Säkerställa rätt val av rengöringsmedel och städmetod
- Ta fram tydliga rutiner för egenkontroll
- Ta fram ny städinstruktion
- Kompetensutveckling personal

När en tydlig målbild framträtt utarbetades en ansökan om stimulansmedel för utvecklingsarbete inom patientsäkerhet.

Medlen användes för att genomföra provstädningar med nya rengöringsmedel samt utbildningstillfällen.

Hygien

Städning och hygienrutiner är viktigt i det förebyggande arbetet.

Bassängverksamhet är en gynnsam tillväxtmiljö för mikroorganismer. Många av de mikroorganismer som förekommer i bassängbad kommer från de badande och andra finns naturligt i miljön.

I grundläggande regler vid städning ingår rätt hantering och användande av städmaterial, rengöringsmedel och utrustning. Vid städning i bassängverksamhet är detta särskilt viktigt för att skydda personal, besökare och miljö.

Följsamhet av rutiner

Duschutrymmets funktion är att besökarna ska kunna hålla en god hygien. Personal måste hålla fast vid rutinen att uppmana besökarna till att duscha och tvätta sig med tvål och schampo utan badkläder före bad, samt att inte bada vid magsjuka eller diarré.

Basala hygienrutiner och klädregler

Följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler för personalen är en viktig del i det förebyggande arbetet med att förhindra risken för infektioner och smittspridning.

Badgäster ska känna trygghet

Ofräscha lokaler och känslan av bristande hygien bidrar till en känsla av otrygghet.

Grundläggande

Smuts som tillförs bassängen kommer från badgäster och omgivande ytor därför är det viktigt att fokusera på hygien, rena badgäster och funktionell städning.

Bra hygien- och städrutiner ger förutom en fräsch och attraktiv anläggning ett bättre badvatten.

Städning och hygienarbete ska verka förebyggande.

Duscha före bad!

Utbildning ger kompetens

En viktig del av projektet resulterade i en utbildningsinsats som innebar en avsevärd kompetenshöjning för berörd personal och chefer.

Kompetens

Personal som arbetar i bassängverksamhet ska ha relevant kunskap för sina arbetsuppgifter och för att uppnå detta utvecklades ett utbildningspaket. De som var med vid projektets start fick en grundutbildning med Enviro Process vilket även inkluderade en praktisk utbildning på plats i respektive bassängverksamhet. De fick även en utbildning om resistenta bakterier och andra smittor – ur ett vårdhygieniskt perspektiv. Dessa två utbildningar baserades på Socialstyrelsen Vägledning om bassängbad.

För att säkerställa att kompetensnivån bibehålls inom verksamheten utformades ett kompetenskort samt rutin för praktisk upplärning av ny medarbetare.

Utbildningarnas innehåll

Grundutbildning med Enviro Process

En utbildning i rengöring och hygien i bassängverksamhet med fokus på rengöringsteknik, rengöringsprocesser och hantering av nya rengöringsmedel samt vikten av användandet av skyddsutrustning. Utbildningen avslutades med ett kunskapstest

Resistenta bakterier och andra smittor – ur ett vårdhygieniskt perspektiv

Enligt svensk lagstiftning har vårdgivarna och huvudmännen ansvaret för att vården håller en god kvalitet med en god hygienisk standard. Det

förutsätts att huvudmännen har tillgång till vårdhygienisk kompetens, att lokaler och utrustning är ändamålsenliga och att det finns en god planering och organisation. Utbildningen gav en grundförståelse för innebörden av vårdhygieniskt perspektiv i bassängverksamhet som är en speciell miljö mot en traditionell vårdmiljö. I utbildningen ingick även identifiering och ökad kunskap om de riskfaktorer som finns i miljön. Efter avslutad utbildning genomfördes kunskapstest.

Kompetenskort

En digital utbildning för personal inom bassäng- och städverksamhet. Utbildningen är uppdelad i följande områden: Städinstruktion, grundläggande hygien på bad, rengöring och desinficering, praktiskt utförande, säkerhet och skydd, städförråd och kunskapstest.

Exempel på rengöringsplan

Område	Produkt	Konc.	Tid	Bruksanvisning	Intervall					Anmärkning
					M	T	O	T	F	
Väggar Golv	Alkaliskt medel Tar bort olja, fett, tvål och övrig organisk smuts	1:10	5 min	Rengör med kallt vatten. Applicera medlet med skumspruta. Lös upp smutsen med mjuk borste. Skölj av med vatten. Skrapa torrt.	X	X		X	X	Används ej på alkalikänsliga material ex aluminium
Väggar Golv	Surt medel Tar bort oorganiskt smuts och avlagringar	1:10	5 min	Rengöring med kallt eller knappt ljummet vatten. Fukta ytorna innan medlet läggs på Applicera medlet med skumkanon. Lös upp smutsen med mjuk borste. Skölj av noggrant med vatten. Skarpa torrt.			X			Används ej på alkalikänsliga material ex aluminium
Väggar Golv	Ytdesinfektion -	1:200	15 min	Blandas med kallt vatten. Appliceras med lågtrycksspruta. Verkningstid 15 min. Ska inte sköljas bort.			X			Långtidsverkande ytdesinfektion

För varje bassängverksamhet i Regionen ska det finnas en specifik rengöringsplan framtagen av Samlad service.

Både alkaliskt och surt rengöringsmedel ska användas. Alkaliskt rengöringsmedel löser upp fett och biofilm. Surt rengöringsmedel löser upp kalkavlagringar, rost och salter. Som grundregel används alkaliskt rengöringsmedel dagligen och surt med en lägre frekvens.

Städning, rengöringsmedel och lokaler

Genomförandet av förändringarna.

Provstädning

Provstädning genomfördes med ny städmetod och nya rengöringsmedel. Utifrån resultatet utformades en ny rengöringsprocess som ställde andra krav på tillgänglighet i lokalerna, var mer omfattande och tidskrävande än tidigare.

Ny städmetod och nya städredskap

Städmetoden utgår bland annat ifrån lokalens utformning, ytornas material, typ av rengöringsmedel och tidsram. En viktig del är säker hantering och förvaring av rengöringsmedel för att skydda människor och miljö. Rengöringsprocessen utförs i fyra steg; förrengöring, huvudrengöring, mellansköljning och desinficering. I denna metod används till exempel borstar och skurblock på väggar och skurmaskin för golv. Användandet av skurmaskin minskar risk för utsläpp av rengöringsmedel i bassängen, ger snabb torkning och ger ökat skydd mot förnyad nedsmutsning.

Rengöringsmedel

Inom Region Västmanland ställs krav på miljöcertifierade produkter för städning. Miljön i bassängverksamhet skiljer sig från övrig vårdmiljö och kräver andra rengöringsmedel. Med anledning av detta kontaktades Varuförsörjningen och Inköp för diskussion gällande upphandling av nya produkter.

För att säkerställa att nya rengöringsmedel och städmetoder inte skulle påverka vattenreningssystemet involverades Regionservice Drift.

Nya rengöringsmedel

Phantax – Surt medel

Innehåll på etiketten - Metansulfonsyra
Ph värde: 2,5

Alkapur – Alkaliskt medel

Innehåll på etiketten - Kaliumhydroxid < 5 %
Ph värde: = 13,2

Nüscosept – långtidsverkande ytdesinfektion

Innehåll på etiketten - Alkyl(C12-16)
bensyldimetylammoniumklorid,
Didecyldimetylammoniumklorid, D-
Glucopyranose, Oligomer, C10-16 Alkylglycosid
Ph värde: = 9

De nya rengöringsmedlen är effektivare, tar bort smuts och motverkar återsmutsning.

Lokaler

För att åtgärda de brister som uppmärksammades vid hygienronderna kontaktades Regionfastigheter. Det fanns till exempel behov av att byta ut rostig och uttjänad inredning i duschutrymmen.

STÅLHEDARBETA

Hygien i bassängverksamhet – allt hänger ihop!

Vi är glada att dela med oss av erfarenheterna från arbetet med att införa nya städrutiner i bassängverksamhet i Region Västmanland som har sin utgångspunkt i Folkhälsomyndighetens allmänna råd HSLF-FS 2021-11.

Allt förändringsarbete innebär samarbete mellan olika professioner och i detta fall också samarbete mellan flera olika verksamheter.

Stort tack till alla duktiga medarbetare inom bassängverksamheten, Samlad service, Vårdhygien, Centrum för hållbarhet, Regionfastigheter och Regionservice Drift som bidragit med kompetens och engagemang i arbetet.

Vi hoppas att vårt arbete kan inspirera andra!

Daniel Heimer
Smittskyddsläkare Region Västmanland

Regionhuset, 721 89 Västerås
021-17 30 00
region@regionvastmanland.se
www.regionvastmanland.se